

Lærerveiledning

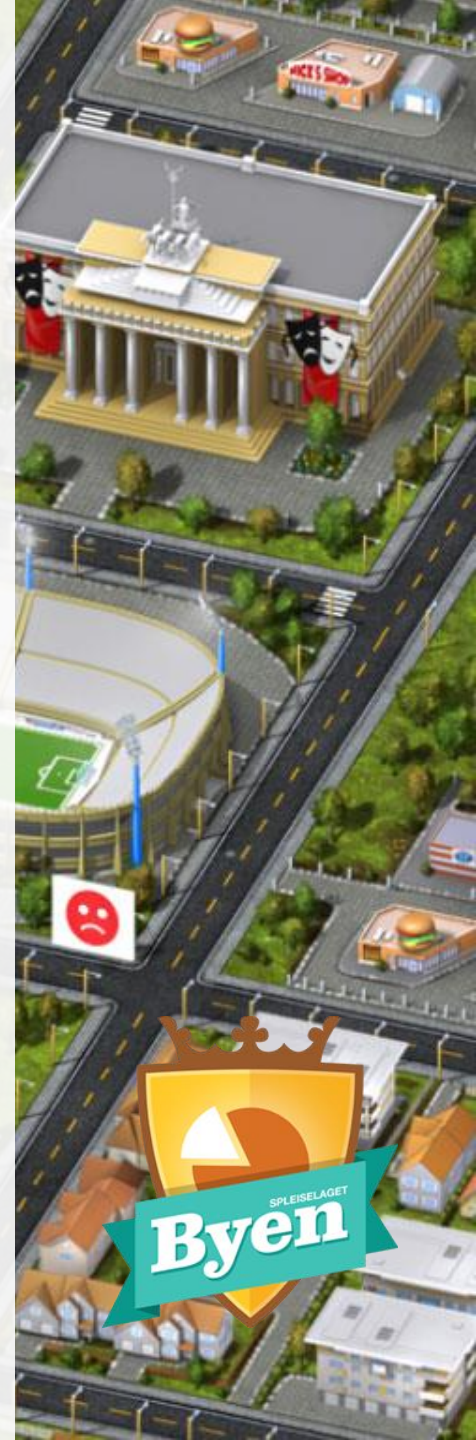
Et læringsspill for elever i ungdomsskolen
om samfunn, skatt og arbeidsliv

SPLEISELAGET.NO

Hvorfor spille Byen?

- En underholdende måte å lære på
- Dekker kompetansemål i læreplanen
- Raskt og enkelt å sette seg inn i, ypperlig for vikarlærere
- Fremmer samspill, forståelse og refleksjoner i klassen gjennom quiz og diskusjonsoppgaver
- Fullverdig undervisningsopplegg med bred forankring

Elevene får i oppdrag å styre "Byen". Gjennom å prioritere og vurdere hvilke formål og tiltak som er viktig for Byen lærer de hvordan et samfunn fungerer.

Elevene er ansvarlige for å forvalte inntekter og balansere utgifter og lærer at deres valg får konsekvenser. Slik skapes refleksjon rundt hvordan et demokratisk samfunn fungerer.

SPLEISELAGET
Byen

Fakta om spillet

- **Gjennomføringstid:** ca. 30 minutter + evt gruppeoppgaver
- **Målgruppe:** elever i ungdomsskolen. Kan også brukes som for- eller etterarbeid for elever i videregående skole i forbindelse med besøk av Spleiselaget
- **Undervisningsform:** kan spilles i små grupper (anbefalt) eller individuelt
- **Krav til forberedelser:** setter ingen spesielle krav til forberedelser.
- Kan spilles på iPad, PC eller Mac
- Kan spilles på begge målformer samt engelsk

Mål med spillet

Spleiselaget og samarbeidspartnerne har definert følgende mål med spillet. Elevene skal ha kunnskap om:

Hvordan det offentlige får sine inntekter, og hva det offentlige har av utgifter

Hva skatt og svart arbeid er

- Hvilke plikter man har som en deltager i samfunnet
- Hva det betyr at man jobber svart eller kjøper svarte tjenester

Prinsippene bak skatt for personer og næringsliv

- Skatt etter evne
- Velferdsgoder etter behov

Konsekvensene av svart arbeid og svart handel, både for

- Elevene selv (i et arbeidstaker- og forbrukerperspektiv)
- Samfunnet som helhet (det offentlige og næringslivet)

Hvorfor samfunnet trenger penger for å løse oppgaver og dermed hvordan skatt bidrar til dette

Spillet og kompetansemål i grunnskolen

Spillet «Byen» og de vedlagte diskusjonsoppgavene tematiserer flere ulike kompetansemål i de nye læreplanene for grunnskolen. I tillegg tilrettelegges det for diskusjon, kritiske vurderinger, argumentasjon og formidling.

Samfunnsfag

Reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst.

Samanlikne korleis politiske, geografiske og historiske forhold påverkar levkår, busetjingsmønster og demografi i forskjellige delar av verda i dag

Gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikter og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konfliktane.

Beskrive trekk ved det politiske systemet og velferdssamfunnet i Noreg i dag og reflektere over sentrale utfordringar.

Vurdere korleis arbeid, inntekt og forbruk kan påverke personleg økonomi, levestandard og livskvalitet.

Norsk

Utforske og reflektere over hvordan tekster framstiller unges livssituasjon.

Gjenkjenne og bruke språklige virkemidler og retoriske appellformer.

Bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner, samtaler, muntlige presentasjoner og skriftlige framstillinger om norskfaglige og tverrfaglige temaer.

Informere, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål tilpasset mottaker og medium.

Matematikk

Hente ut og tolke relevant informasjon frå tekstar om kjøp og sal og ulike typar lån og bruke det til å formulere og løyse problem.

Planleggje, utføre og presentere eit utforskande arbeid knytt til personleg økonomi.

KRLE

Utforske andres perspektiv og håndtere uenighet og meningsbrytning.

Reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til det å vokse opp og leve i et mangfoldig og globalt samfunn.

Identifisere og drøfte etiske problemstillinger knyttet til ulike former for kommunikasjon.

Identifisere og drøfte aktuelle etiske problemstillinger knyttet til menneskerettigheter, bærekraft og fattigdom.

Overordnede mål: Demokrati i praksis

For mer informasjon besøk www.spleiselaget.no/byen

SPLEISELAGET.NO

Tekniske krav

Starte spillet

Gå til www.spleiselaget.no/byen

Her kan du laste ned spillet eller spille direkte i nettleseren.

Operativsystem

- Windows XP eller nyere
- OS X 10.5 eller nyere

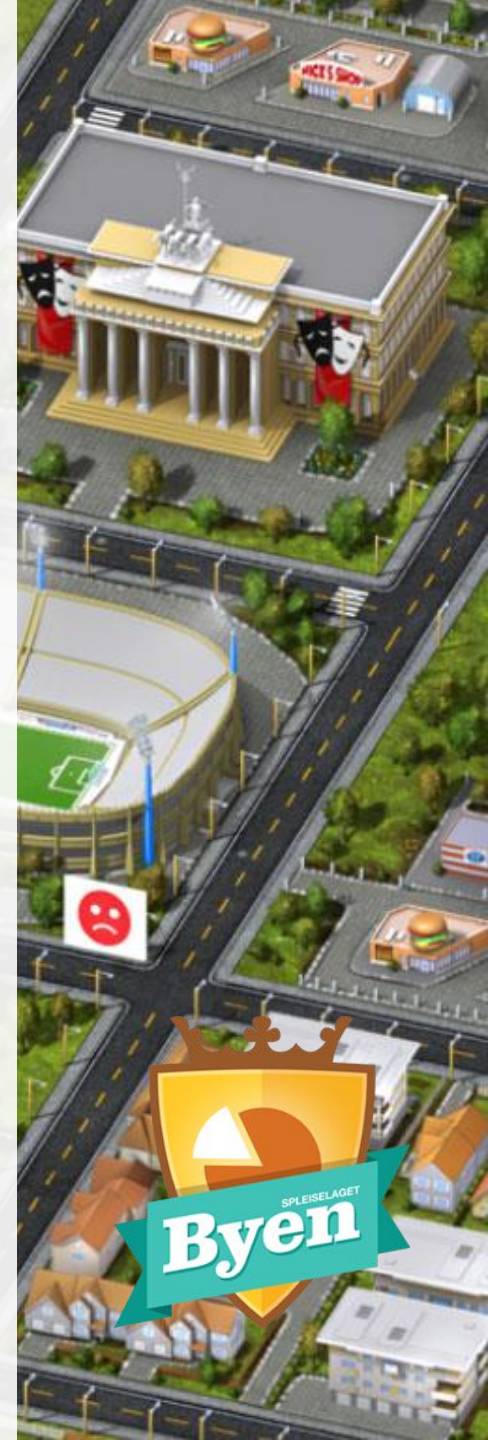
Spesifikke krav

- Tilgang til å åpne spill/programmer på maskinen
- Minst 1GB RAM
- Minst 500 MB ledig diskplass

iPad/nettbrett

- Last ned spillet fra App Store/Google Play, og spill på nettbrett.

Spillet kan ikke spilles på mobil, det krever minimum tablet-skjerm.

Diskusjonsoppgaver

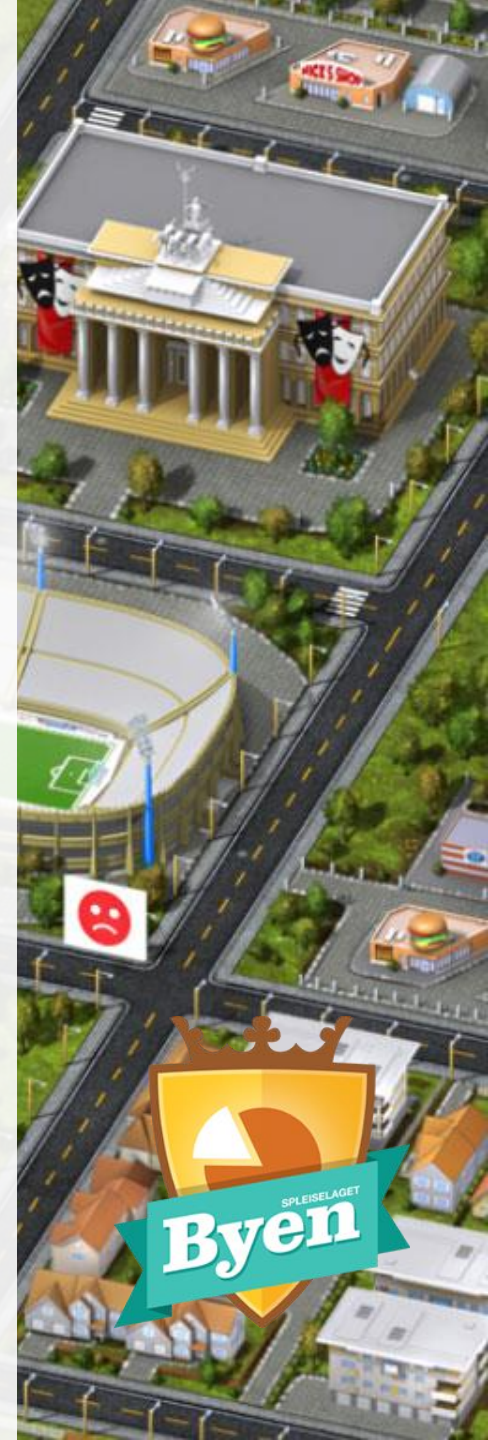
Forslag til oppgaver som både kan løses i grupper, i plenum eller individuelt.

Oppgave 1 - Etter valg av borgermester

Hensikt: La elevene reflektere over valgene de gjorde i Byen

Etter hvert valg fikk du som borgermester en oppsummering av perioden du styrte.

- Hva ble fremhevet som de viktigste grunnene til at du vant eller tapte valget?
- Tror du det er sånn i virkeligheten også?

Diskusjonsoppgaver

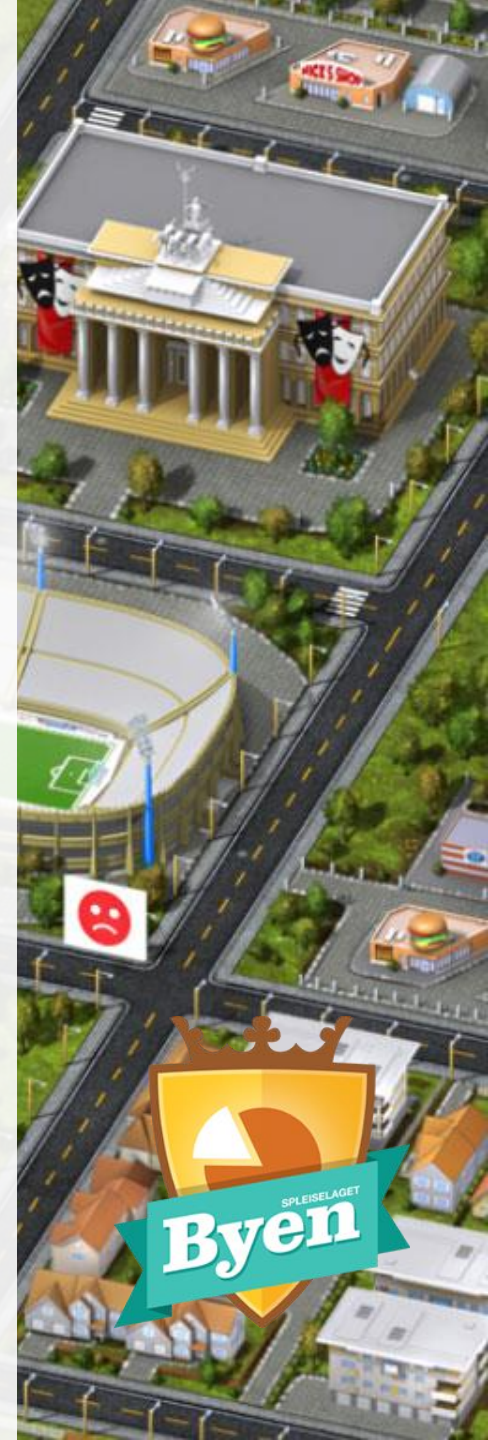
Oppgave 2 - Lokalsamfunn

Hensikt: La elevene reflektere over valgene de gjorde i Byen

Du har nå sett hvordan Byen styres, og hva de viktigste funksjonene i Byen er.

Ut fra det du har lært gjennom å spille, eller det du vet om lokalsamfunnet der du bor, svar på følgende:

- Hvilke funksjoner må eller bør være på plass i et lokalsamfunn for at det skal fungere?
- I spillet er det du som borgermester som bestemmer alt – både hva som skal bygges og hvor høyt skattenivå du vil ha. Hvem er det som bestemmer dette i det samfunnet vi bor i?
- Hvordan kan du være med på å påvirke avgjørelser i samfunnet?

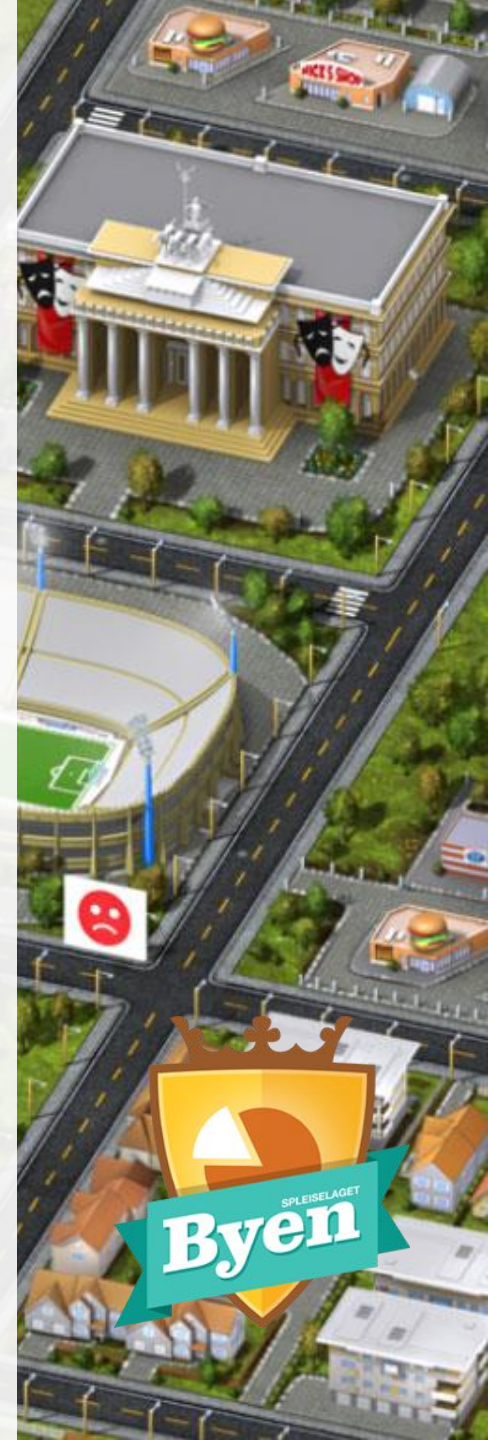
Diskusjonsoppgaver

Oppgave 3 - Viktige begreper

Hensikt: lære mer om grunnleggende begreper innen skatt og arbeidsliv.

Spillet Byen har en ordliste med ord og begreper som brukes i **spillet**. Disse går ofte igjen i forbindelse med politikk og arbeidsliv. Kan du finne ut hva disse ordene betyr?

- Skatt
- Moms
- Arbeidskontrakt
- Velferdsgoder

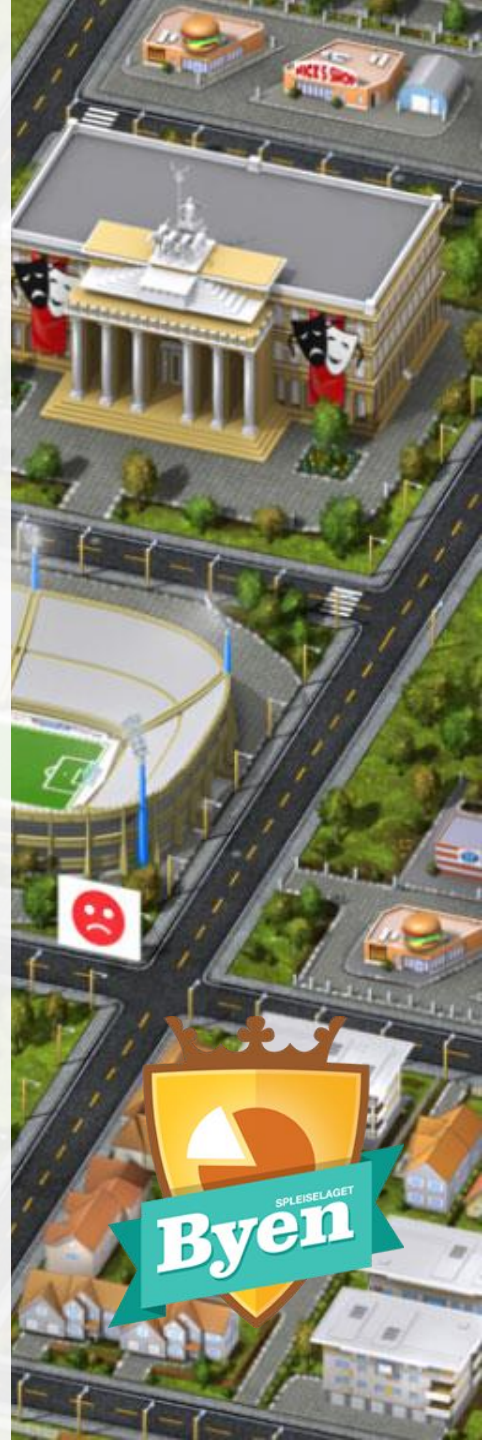
Diskusjonsoppgaver

Oppgave 4 - Svart arbeid

Hensikt: problematisere svart arbeid og konsekvenser av svart arbeid

Svart arbeid ble nevnt flere steder underveis i spillet.

- Hvordan vil du forklare hva svart arbeid er?
- Hvorfor kan svart arbeid få konsekvenser for et helt samfunn?
- Hvilke konsekvenser kan dette være?
- Hvilke konsekvenser tror du svart arbeid kan få for enkeltpersoner?

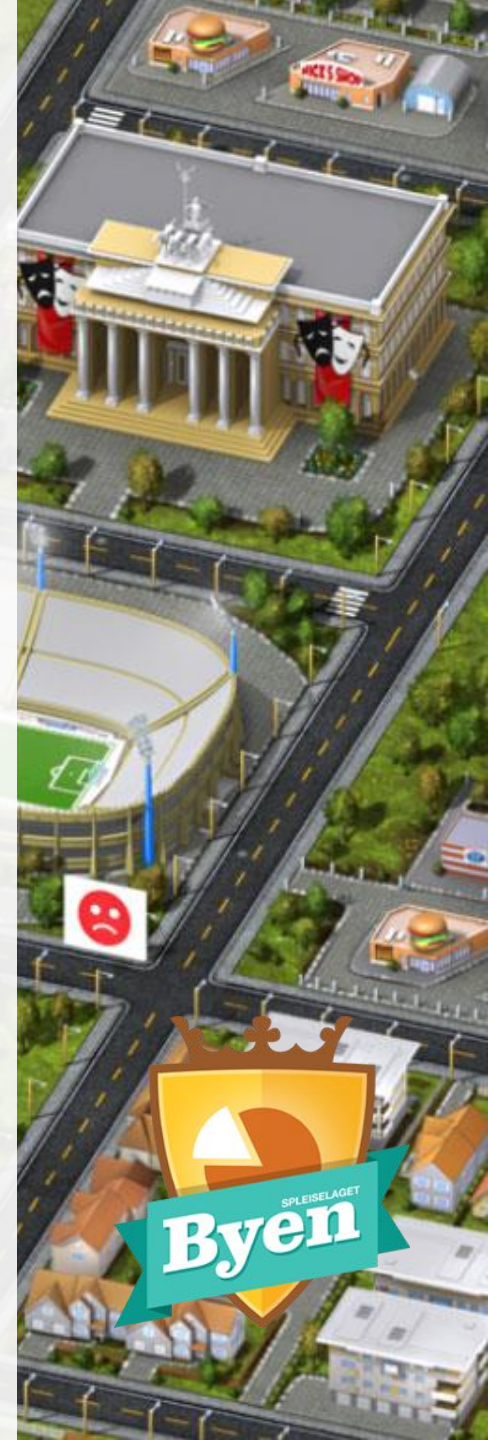
Diskusjonsoppgaver

Oppgave 5 - Skatt

Hensikt: gi økt forståelse for hva skatt er og hvorfor skatt er viktig.

Beskriv med egne ord hva skatt er og hvor skatteinntekter kommer fra.

- Hva brukes skatteinntektene til?
- Hvordan kan manglende skatteinntekter få konsekvenser for velferdsstaten?

Andre ressurser

Se filmen om spillet: www.spleiselaget.no/byen

Besøk nettsiden: www.spleiselaget.no

Besøk nettsidene til noen av våre samarbeidspartnere:

LO <http://www.lo.no>

NHO <http://www.nho.no>

KS <http://ks-ung.no>

UNIO <http://www.unio.no>

YS <http://www.ys.no>

Skatteetaten <http://www.spleiselaget.no>

